

SLOVENSKI NAROD

Izhaja vsak dan popoldne, izven nedelje in praznike. — Inserati do 30 petič à Din 2.—, do 100 vrst Din 2.50, večji inserati petič vrsta Din 4.—. Popust po dogovoru. Inseratni davek posebej. „Slovenski Narod“ velja letno v Jugoslaviji 144.— Din, za inozemstvo 300.— Din. — Rokopisi se ne vračajo. — Naše telefonske številke so: 3122, 3123, 3124, 3125 in 3126.

Otvoritev angleškega parlamenta

Za predsednika angleškega parlamenta izvoljen konzervativec Fitzroy — Diplomatski odnosi z Rusijo se obnove, če se sovjeti odrečejo komunistični propagandi

London, 25. junija. Danes se je sešel prvič novoizvoljeni angleški parlament. Udeležba novoizvoljenih poslancev je bila skoraj polnoštevna. Po otvoritvenih formalnostih, ki jih je izvršil najstarejši poslanec angleškega parlamenta kot začasni predsednik, je sledila volitev novega predsednika in zaprisega članov parlamenta. Za predsednika je bil ponovno izvoljen konzervativni poslanec kapetan Fitzroy. Njegov kandidaturo je postavila delavska stranka sama ter so zanj glasovali tudi konzervativci in večinoma tudi liberalci. Izvoljen je bil z veliko večino glasov.

Po izvolitvi za predsednika se je Fitzroy zahvalil parlamentu za izkazano zaupanje in sporočil, da bo slovesna otvoritev parlamenta dne 2. julija, ko bo prečitan na zadnji seji angleške vlade sestavljeni prestolni govor.

Slovesne otvoritve parlamenta se po dosedanjih dispozicijah angleški kralj osebno ne bo udeležil, ker je njegovo zdravstveno stanje še vedno tako, da ne bi mogel prenesti ščitanih prestolnega govora zvezanih naporov. Zato bo prestolni govor prečital v kraljevem imenu lord kancler. To bo po 29 letih zopet prvi slučaj, ko bo prečital namesto kralja govor lord kancler. Takratni prestolni govor je bil eden najkrajših v zgodovini angleškega parlamenta, dočim bo sedanji prestolni govor, ki ga je sestavila delavska vlada, neobičajno dolg.

Posebno obširno se bo bavil prestolni govor poleg akcije proti brezposelnosti z zunanjepolitičnim programom angleške delavske vlade. Kot glavno točko tega programa bo očrtal poleg priprav za tesnejše sodelovanje z Ameriko in za zagotovitev trajnega miru na

kontinentu, obnove diplomatov odnosa z Rusijo. To obnovo misli izvršiti delavska vlada postopoma.

Najprej bodo imenovani začasni odpravnik poslaniških poslov v Londonu in Moskvi. Pri postavitvi teh odpravnikov poslov bi posredovala nemški poslanik v Londonu in norveški poslanik v Moskvi, ki vršita sedaj zaščito ruskih interesov v Angliji in Moskvi. Nato bi angleška vlada sporočila Moskvi, pod kakimi pogoji bi bila pripravljena dovoliti popolno rusko ambasado. Ob tej priliki bi bile točno določene meje, do katerih bi se smela kretati eventualna politična propaganda. Ako bi sovjetska vlada pristala na to pogodbeno omejeno svobodo razvoja ruske komunistične propagande v Angliji, bi šle delavska vlada definitivno imenovati angleškega poslanika v Moskvi.

Madžarsko-rumunski optantski spor

Izjava predsednika madžarske delegacije v prekinjenih pogajanjih.

Budimpešta, 25. junija. Predsednik madžarske delegacije baron Szterenyi je konferiral z ministrskim predsednikom Bethlenom o poteku prekinjenih optantskih pogajanj z Rumunijo. Kot glavni vzrok prekinitve je navedel, da ni bilo mogoče po nobenim pogojem doseči sporazuma o višini odškodninskega zneska optantom za likvidirano posestev. Dočim je zahtevala madžarska delegacija 130 milijonov zlatih kron odškodnine, je Rumunija ponujala samo 100 milijonov, plačljivih po 20-letnem amortizacijskem načrtu z dodatnimi odškodninami potom stvarnih davatjev. Zato je nasvetovala madžarska delegacija rumunski, naj sporazumno vso zadevo v rešitev predloži generalnemu tajništvu Društva narodov, ki bi se pred pričetkom septembra poskušalo doseči zblizanje med stališči obeh držav. Madžarska delegacija je to sedaj po svojem povratku v Budimpešto predlagala tudi madžarski vladi in je pričakovali, da bo osvojila ta predlog. V slučaju, da bi rumunska vlada odklonila predlog madžarske vlade, je pričakovali, da se bo na septembrskem zasedanju Društva narodov zopet pojavilo vprašanje optantskega spora med Rumunijo in Madžarsko, ki je povzročilo že toliko debat v preteklih zasedanjih Društva narodov. Kako bo postopalo Društvo narodov v tem slučaju, še ni nič znanega. Skoro gotovo pa bo imenovalo nadomestnega sodnika v rumunsko-madžarsko razsodišče.

temberskega zasedanja Društva narodov poskušalo doseči zblizanje med stališči obeh držav. Madžarska delegacija je to sedaj po svojem povratku v Budimpešto predlagala tudi madžarski vladi in je pričakovali, da bo osvojila ta predlog. V slučaju, da bi rumunska vlada odklonila predlog madžarske vlade, je pričakovali, da se bo na septembrskem zasedanju Društva narodov zopet pojavilo vprašanje optantskega spora med Rumunijo in Madžarsko, ki je povzročilo že toliko debat v preteklih zasedanjih Društva narodov. Kako bo postopalo Društvo narodov v tem slučaju, še ni nič znanega. Skoro gotovo pa bo imenovalo nadomestnega sodnika v rumunsko-madžarsko razsodišče.

Komunistični izgredi v Parizu

Krvavi spopadi med policijo in komunisti. — 24 policistov ranjenih.

Pariz, 25. junija. Komunistično organizirani delavci pri gradnji podzemeljske železnice so z znak protesta proti aretaciji dveh voditeljev njihove strokovne organizacije pričeli stavkati. Stavkojoči delavci so včeraj hoteli iti v sprejeto po velikih boulevardih, vendar pa jih je policija razglašala. Zatem je imelo 5000 delavcev komunistično zborovanje v domu svojih strokovnih organizacij. Po zborovanju je odšlo več sto komunistov proti jetnišnici, da bi oporo-

stili aretirance. Demonstranti so obmetavali policijo, ki jih je hotela zadržati, s kamenjem cestnega tlaka in praznimi steklenicami. Pri tem je bilo 24 policistov ranjenih, 4 demonstranti pa so bili aretirani.

Pariz, 25. junija. Pri ponavljanju se spopadih med pariško policijo in stavkojočimi komunističnimi delavci na podzemeljski železnici je bilo nad 200 delavcev aretiranih ter prepelanih v zapore.

40.000 ljudi naskočilo vojne ladje

Velika panika pri ogledu angleških vojnih ladij. — Mnogoštevilne neizgode.

London, 25. junija. V Trafford Wharfu v Manchesteru je došlo do velike panike, ko so dovolili občinstvu pristop na brodeve angleških rušilcev, ki je tiskal priplulo. Proti vsemu pričakovanju se je zbralo kakih 40.000 ljudi, ki so skoro v naskoku zasedli ladje, pri čemer bi se kmalu eden rušilcev zaradi silne teže dole množice prevrnil. Vsi silni gneče je padel neki mornar v morje in postalo je skoraj nemogoče rešiti množične ženske, ki so se

v silnem prerivanju onesvestile. Končno so jih mogli le preko glav velike množice prenesti na varno. V vseh prostorih, ki so bili v bližini na razpolago, so morali prirediti zasilne reševalne postaje zaradi množičnih neizgode. V naglici je prišel večji oddelek policije, ki pa se je izkazal preslaboten, da bi napravil red ob silnem navedu množičnega občinstva. Velika eksplozija.

Proti kratkim krilom v cerkvi

Bratislava, 25. junija. Veliko pozornost je povzročil nastop pridigarja Hidwegyja v bratislavski jezuitski cerkvi. Pred pridigo je Hidwegy šel po cerkvi ter spodil iz nje vse ženske, ki so imele kratka krila in kratke rokave. V svoji pridigi je izjavil, da je sedanja moda nemoralna in da bo pustil v cerkev samo take ženske, ki bodo dostojno oblečene.

Volitve v mecklenburški deželni zbor

Schwerin, 25. junija. Nedeljske volitve v deželni zbor so pokazale močno ojačanje desničarskih strank. Posebno so narasli glasovi nemških nacionalcev. Levičarske stranke in centum z demokrati pa imajo vendar še večino ter bo nova deželna vlada sestavljena najbrže v znamenju velike koalicije.

Eksplodizija na železniškem mostu.

Berlin, 25. junija. V Willmerdorfu je sredi izbruhnil požar, ki je zaradi okoliščin povzročil precejšnjo pozornost. Na železniškem mostu, pod katerim se vrši izredno živahen cestni promet, se je dogodila eksplozija, zaradi katere je začel goreti most. Požar se je razširil tudi na plinske naprave. Posledice eksplozije, ki bi lahko imela nedolgovredne posledice. Ves železniški in cestni promet na tem mostu je bil zvečer prekinjen.

Velika eksplozija municije

Kanton, 25. junija. Na doseaj nepojasnjen način je eksplodiralo veliko municijsko skladišče nacionalne armade, pri čemer je bilo nad 500 oseb ubitih in več ali manj težko ranjenih.

Povratak kralja v Beograd

Beograd, 25. junija. Kralj se mudi še vedno v Topoli ter se bo vrnil šele jutri v Beograd. Jutri se bo vrnil iz Sarajeva tudi minister pravde dr. Srskić. Danes sta se vrnila v Beograd ministri prosvete Boža Maksimović in minister prometa dr. Korošec, ki sta se udeležila v Ljubljani proslave 10letnice obstoja univerze kralja Aleksandra.

Izid pevskih tekem v Beogradu

Beograd, 25. junija. Na včerajšnji tekmi pevskih društev naše države je bilo priznano prvenstvo ženskemu pevskemu društvu iz Novoga Sada, ki mu je bilo prisojeno kraljevo darilo — zlata lira. Drugo mesto je bilo priznano beograjskemu pevskemu društvu »Stanković«, tretje pevskemu društvu »Javor«, četrto Beograjskemu pevskemu društvu, ki je slavilo te dni 75letnico svojega obstoja.

Pogajanja med Grško in Bolgarsko

Sofija, 25. junija. Takoj po povratku finančnega ministra Molova iz inozemstva se bodo med Bolgarsko in Grčijo pričela pogajanja za rešitev še spornih finančnih vprašanj, za katera sta se sporazumela Molov in Politis. Grški poslanik v Sofiji je svoj dopust odgodil do jeseni, ker obstoji mnenje, da se bo do tedaj dosegel sporazum in sklenila grško-bolgarska prijateljska pogodba.

Mussolini o moderni ženski

Rim, 25. junija. Italijanski listi ponastiskujejo članek Mussolinija v »Evening Standard« o moderni ženi. V tem članku je Mussolini obširno orisal položaj moderne dame v Italiji in navedel, zakaj so prepovedane v Italiji lepotne tekme žensk. Fascistični režim, prežet rimskega duha, vidi v svetopisemski postavi žene svetli simbol čednosti in ljubezni, ki je postavljen javno na ogled. Glavna naloga žene leži predvsem v delokrogu družine in če danes hrepeni zamažati žensk po tem delokrogu, so predvsem krivi moški, ki se odtegujejo odgovornosti in branijo ustvariti temelje družine. Zato so ti moški z derznejši človeške družbe ter je treba tako z njimi postopati, kakor se pač postopa z derznejši. Italija je to razumela in jih je zato prav izdatno obdavčila. Z davčnimi dohodki, ki se stekajo na ta način v državno blagajno, podpira Italija družine s številnimi družinskimi člani.

Nemški državni proračun

Berlin, 25. junija. Državni zbor je sprejel proračune zunanjega urada, za sedena ozemlja in vojnih bremen po predlogih odbora. Nezaupnice je odgodil po tretjem čitanju. Prihodnja seja jutri popoldne.

D'Annunzio operiran

Milan, 25. junija. D'Annunzio je bil v svoji vili ob Gardskem jezeru operiran na slepiču. Operacija sta izvršila brez uporabe narkoze dva zdravnika s tremi asistenti. Stanje bolnika je zadovoljivo.

Mehiške cerkve zopet otvorene

Mexico, 25. junija. Nadškof Pasquale Diaz je objavil, da se bodo katoliške službe božje v cerkvah pričele zopet v soboto, na dan Sv. Petra in Pavla.

Politična konferenca vlad v Švici?

Francija in Nemčija za sklicanje politične konference vlad na nevtralnih tleh.

Pariz, 25. junija. Kakor poroča list »Petit Parisien«, se je odločila francoska vlada, v kratkem podvzeti korake pri zainteresiranih državah za sklicanje politične konference vlad, za izvedbo Youngovega načrta. K temu koraku se je predvsem odločila zaradi pozitivne akcije angleške diplomacije, ki je pričela povsod nastopati zelo aktivno ter skuša tudi pokreniti kot prva vprašanje kraja in datuma sklicanja politične konference vlad. Ob tej priliki je mislila angleška vlada predlagati za sedež konference London, ker želi, da bi se je udeležil osebno tudi sam predsed-

nik angleške vlade Macdonald. Ta želi angleške vlade pa je naitela pri Francozih in Nemcih na malo nerazpoložene, ker želita vladiti obeh narodov, da bi se politična konferenca vršila v kaki nevtralni deželi, t. j. v Švici in sicer v mestu Lausanne. Na ta način ne bi prišla nobena od pogajajočih se strank v težak položaj, da bi bila kot gostiteljica vezana in omejena v svobodi pri zastopanju svojih interesov. Francosko zunanje ministrstvo je že sestavilo noto, ki jo bo poslalo vsem prizadetim državam, čim bo odobrena na seji francoskega ministrskega sveta.

Španski letalci ponesrečili

Neznana usoda španskih preoceanskih letalcev. — Ostanki razbitega letala sredi morja.

Madrid, 25. junija. Vojaska radio-postaja v Madridu je prejela brezlično brzojavko španskega parnika »Magelhaens«, da je videl parnik »Gredlen« v daljavi 120 milj od Azorov ostanke letala brez posadke. Sedaj išče večje število letal in torpednih rušilcev razbito letalo. Španske oblasti so zelo ogorčene zaradi neresnične vesti, po kateri je balje »Numantia« pristala na Azorih. Zaradi neresničnosti te vesti se je poizvedovanje po španskem letalu zavleklo za dva dneva. Vlada je uvedla strogo preiskavo, da bi izsledila povzročitelja usodne neresnične vesti.

59.000 dolarjev je hotel dvigniti v banki

Kako je naiven fant nasedel prebrisanemu dekletu. — Utopljenec v Ljubljani. — Zopet karambol avtomobila z avtobusom

Ljubljana, 25. junija. Včeraj popoldne se je zgledil v Jadransko - Podunavski banki 28-letni delavec Peter Ropret, rodom iz Srednje vasi pri Senčurju pri Kranju. Predložil je službovno uradniku zanimivo listino, opremljeno z žigi okrajnega sodišča v Kranju. Na listini je bilo napisano: V roke gospe Leopoldine Erzen. Radi \$ 79 niste mogli pravomočno v Ljubljano, se tem potom obveščate, da se imate zglasiti v Jadransko - Podunavski banki v torek radi vaše dedščine po umrlem Antonu Kosmaču. Vašem zaročencu v ameriški valuti 59.000 Din. S to listino se imate z gospo M. Čarmanovo zglasiti v torek v banki.

Podpis: Leopoldina Erzen. Pečat okrajnega sodišča v Kranju. Podpis nečitljiv.

Na račun te bogate dedščine je hotel Ropret včeraj v banki dvigniti 30.000 dolarjev. Bil je prepričan, da mu jih bodo v banki kar meni nič tebi nič izplačali in da bo z dolarji odjadril iz Ljubljane. Toda delal je račun brez krčmarja. V banki tako primitivni listini in potrdilu seveda niso nasedli. Spoznali so takoj, da gre za premeteno, a vendar dokaj naivno sleparijo.

Trenutno nimamo na razpolago toliko valut! je dejal uradnik Ropretu. — Morda se oglasite popoldne!

Dobro! je dejal Ropret, spravil svojo listino lepo v listnico in odšel iz banke. Ni še dobro stopil iz zavora, ko ga je nekdo prijazno potrepljal po rami. Presenečen se je Ropret ozrl in opazil policijskega stražnika, ki mu je dejal: Kar pojdit z menoj, jaz vem, kje vam bodo izplačali dolarje! Čeprav nerad je odšel Ropret na policijo, kjer so mu izprašali vest. Izpovedal je, da mu je listino dala njegova ljubica Leopoldina Erzen, ki se je z njim vred pripeljala v Ljubljano. Bil je prepričan, da je listina v redu in niti najmanj ni slutil, da gre za sleparijo.

Policija mu seveda ni verjela in ga je obdržala v zaporu, obenem je pa pričela poizvedovati za njegovo ljubico Poldko, ki je policija znana kot stara grešnica. Oblasti so imele že večkrat opravka z njo. Zdi se pa, da je Poldka zavohala nevarnost, kajti v Ljubljani je klub intenzivnemu poizvedovanju niso našli. Pobraba je šla in kopita in odjadrala brez dolarjev. Policija je izdala za njo tirnico.

Kako je prišla Poldka do pečatov okrajnega sodišča v Kranju, zaenkrat še ni znano. Najbrž je bila sleparka v Kranju zaprta in ni izključeno, da si je prilastila žig. Čim bo Poldka v rokah policije, bo tudi ta reč pojasnjena.

Včeraj popoldne so opazili kopalci na Ljubljani blizu mestnega kopališča v vodi truplo moškega utopljenca. Trgovski potnik Jože Tekavec in sin trgovca Medveda iz Ljubljane, Josko Medved, sta utopljena potegnila na suho. Vest o utopljenju se je seveda naglo razširila in o tem je bila tudi obveščena policija. Odrejena je bila takoj policijska komisija, obstoječa iz policijskega zdravnika dr. Avramoviča in

dežurnega uradnika g. Podreberška. Komisija je ugotovila, da ni na trupu nobenih znakov nasilja in da gre najbrž za nesrečo ali za samomor. Ugotovilo se je, da gre za nekoliko slaboumnega posestnikovega sina Franceta Novaka z Iga, starega 30 let. Fant je bil včeraj na košnji, a je nenadoma izgubil. Čeprav so ga vsi iskali, ga niso mogli najti. Novak je najbrž v zmedenosti skočil v Ljubljano, ni pa izključeno, da se je ponesrečil. Njegovo truplo so prepeljali v mrtvašnico.

Včeraj se je zopet pripetila avtomobilska nezgoda, ki pa je bila k sreči lažja značaja. Zjutraj okoli 6.40 je vozil po Bleiweisovi cesti v smeri proti Dunajski cesti šofer Pavel Česnik, zaposlen pri tvrdki »Scila« v Trstu. Na križišču Gosposvetske in Bleiweisove ceste mu je nasproti privozil Magistrov avtobus, ki ga je vodil šofer Pirnat. Česnik je hotel avtobus prehiteti. Ker se mu to na levi strani ni posrečilo, je skušal na desni, pri tem pa je od strani zavozil v avtobus. Pri karambolu je Magistrov avtobus zvil baltnik, na njegovem avtomobilu pa se je zlomila stopnica. Druge nesreče ni bilo.

10-letnica ŽSK Hermes

ŽSK Hermes praznuje v dne 28.—30. t. m. na igrišču Ilirije 10 letnico svojega obstoja. Proslava kluba, ki je v teku 10 letnega obstoja dosegla velike uspehe na vseh slovenskih sport, je združena z velikimi nogometnimi turnirji, na katerih sodelujejo klubi ASK Primorje, SK Zeleničar-Zagreb, SK Zeleničar-Maribor in Hermes ter juniorji Primorja, Ilirije, Svobode in Hermes ki igrajo za pokal kluba. — Sporred tekem: Dne 28. t. m. ob 16. uri Ilirija jun.; Svoboda jun. ob 16.45 Hermes jun.; Primorje jun. ob 17.30 finale zmagovalcev za pokal kluba. — Dne 29. t. m. pop. ob 16. uri nogometni turnir I kolo (za pokal kluba) ob 16. uri SK Zeleničar-Maribor; Hermes; ob 17.30 ASK Primorje; SK Zeleničar-Zagreb. — Dne 30. t. m. ob 16. uri finale nogometnega turnirja ob 16. premaganca prvega dne, ob 17.30 zmagovalca prvega dne (za pokal kluba) — zvečer ob 20.30 (Časni večer) Družabni večer v dvorani hotela »Bellevue« s sodelovanjem orkestra »Sloga« ter zg. opernega pevca Banovca in g. Pavelčiča in razdelitev daril.

Borzna poročila.

LJUBLJANSKA BORZA.
Devize: Amsterdam 22.84—22.90 (22.87), Berlin 13.560—13.590 (13.57), Bruselj 7.9098, Badimpešta 9.9304, Carib 1094.4—1097.4 (1095.9), Dunaj 7.9894—8.0194 (8.0044), London 275.63—276.43 (276.03), Newyork 56.825, Pariz 222.74, Praga 168.26—169.06 (168.66), Trst 296.7—298.7 (297.7).

Effekti: Celjska 170 d, Ljubljanska kredita 123 d, Prašedion 850 d, Kreditni 170 d, Večje 125—130, Ruše 275—285, Stavbna 50 d, Sešir 105 d, Vojna škoda 404—406.

INOZEMSKA BORZA.
Curdin, London 25.19, Newyork 519.60, Pariz 20.32, Milan 27.18, Madrid 73.50, Berlin 123.78, Dunaj 73.03, Beograd 9.1275, Praga 15.40, Bukarešta 3.08, Budimpešta 90.58, Sofija 3.75.

Ing. Bartl o razstavi „Plin in voda“ v Berlinu

Sloviti „Haus Vaterland“ s številnimi dvoranami, ki so opremljene po pokrajinah vseh net delov sveta in kjer obeduje naenkrat po 8000 gostov

Ljubljana, 25. junija.

Ravnatelj mestne plinarne inž. g. Bartl se je pred kratkim mudil na študijskem potovanju v inozemstvu. Ogledal si je med drugim razstavo „Plin in voda“ v Berlinu, ki traja že več mesecev in vzbuja po vsem svetu ogromno pozornost. Predsednik častnega razstavnega odbora je nemški minister dr. Curtius, poleg njega so zastopani v odboru še ostali ministri nemške vlade in najodličnejši gospodarski strokovnjaki. Razstava, za katero so izdale samo trdke nad 30 milijonov zlatih mark obsega 50.000 m² pokritega prostora. Kolikor nam je znano, so posetili razstavo odposlanci skoro vseh plinar in svetu, med njimi tudi odposlanci vseh jugoslovenskih plinar. O vtihih, ki jih je dobil ravnatelj inž. g. Bartl o razstavi, doznavamo:

Zadnja razstava plinske industrije v Nemčiji je bila l. 1914. v Monakovem. Radi vojne je končala neopazeno, kljub temu da je za tedanjih čas predstavljala ogromno delo in je nudila mnogo mnogo poučnega materiala za strokovnjake kakor tudi za laike. Letošnja razstava „Plin in voda“ v Berlinu pa je še mnogo večja v vsakem oziru. Organizirana je bila z ogromnimi stroški; mnogo trdke je stala razstava nad 100.000 zlatih mark. Jasno je, da je torej največja tehnična razstava sveta v tem letu. Kljub velikanskim izdatkom trdka — cenijo se skupno na 30.000.000 zlatih mark — pa je razstava dosegla popoln uspeh. Strokovnjaki iz vsega sveta: Japonske, Južne Amerike, Afrike itd. so prišli v Berlin le radi te razstave.

Plinarne so velevažne zaradi stranskih produktov

Razstava kaže velikanski napredek plinske industrije v Nemčiji. Kdor vidi razstavo, čuti, da je premog prenehal biti kurilno sredstvo. Bliza se čas, ko bo premog le še surovina za mnogobrojno kemično industrijo, ki bo predelala dragocene zaloge v prid človeštvu. Le malokateremu je znano, koliko in kako raznovrstne fabrikate daje premog v različnih tovarnah, plinarah, kokarnah, barvarnah, farmaceutičnih tovarnah itd.

Koks je največji stranski produkt plinarne. Današnja težka in kovinska industrija je popolnoma nemogoča brez tega, brez dima gorčega kuriva. Vrednost koka je višja kot cena premoga. Čeprav je koks nastal iz premoga, kateremu se je odvzelo mnogo drugih dragocenih sestavin. Katran je kot tak že uporabljen za konzerviranje lesa, najbolj pa pomagajo človeštvu izdelki iz katrana. Iz katrana pridružijo danes kemična industrija anilinske barve, zdravila in desinfekcijska sredstva, razstreliva, umetne smole, aspirin, piramidon, salvarsan, indantrenska barvila in indigo. Le malokatera dama se zaveda, da so barve njene obleke pripravljene iz smrdljivega črnega katrana, nastalega pri proizvodnji plina, s katerim si dama kupa kosilo.

Bencol, touol, kylvol, naftalin, antracen, karbazol, fenol in krezol nam dajejo lepe, v vseh mogočih odtenkih znamenite barve za volno, naravno in umetno svilo, lase in papir. S tem pa skoro brezštevna množina katranskih proizvodov se ni izčrpana. Fenol in krezol so znani po desinfekcijskih lastnostih. Trikrat nitrirana kislina je znana kot rumeno barvilo in pa kot razstrelilno sredstvo strašnega učinka. Iznajdba ameriškega kemika Baeklanda daje človeštvu umetno smolo bakelit, ki je potrebujemo v veliki meri za izolacijo električnih vodov, za izdelovanje različnih okrasnih predmetov in pri izdelovanju lakov.

Nemška kemična industrija zalaga ves svet

Ko je bila Nemčija v svetovni vojni odrezana od vsega sveta, je bila poleg drugih kemičnih industrij na robu propada tudi industrija lakov. Kumaron smola iz katrana je pomagala iz zadrege, uporabljajo jo še vedno, ker se je izkazala kot nenadomestljiva. Prav tako je tudi sestavina piridin nenadomestljiva za tekstilno industrijo.

Vse te sestavine pa po množini ne predstavljajo glavnega dela katrana. Katran vsebuje namreč ca 50% katranske smole in 25% različnih katranskih oli. Bencol uporabljajo za pogon eksplozivnih motorjev, višje hlapljiva katranska olja pa kot kurilno olje v kurilnicah, za pogon Dieslovih motorjev, za impregniranje železnih pragov in brzojavnih drogov. Za konzerviranje lesa služi tudi znani karbolej.

Za impregniranje ulic se je uveljavil katran šele v zadnjem desetletju. Leta 1925. so porabili v Nemčiji 3000 ton katrana, lani pa že nad 100.000 ton. V vseh delih Nemčije vidimo krasne avtomobilске ceste, za katere je dala plinska industrija potreben material. Neumorna je ravno kemična industrija Nemčije: vedno išče in najde se nove tvarine v katranu.

V Nemčiji proizvajajo letno 1 in pol milijona ton katrana, vrednost produktov iz katrana je neizmerna, saj zalaga nemška kemična industrija skoro vse svet z najrazličnejšimi barvami, razstrelivi in medicamenti.

Letno potrošijo 3462 milijonov kubičnih metrov plina

Nemška država, ki neumorno razvija industrijo, podpira tovarne, ki so potrebne

iz narodno gospodarskega vidika. Ze pred mnogimi leti je uvidela veliko važnost plinar in kokarn. Med svetovno vojno sta prav plinska in kokarsna industrija v nemali meri pripomogli, da se je Nemčija tako dolgo upirala svojih nasprotnikom. S pomočjo države je pridobila plinska industrija trdna tla, razvila se je v mogočno in impozantno organizacijo ki je v ponos nemškemu tehničnemu svetu.

Nemčija je producirala in porabila lani 3462 milijonov kub. metrov plina. Zani je porabila 7.2 milijona ton črnega premoga v skupno 1209 plinarah. Število plinar se v zadnjih 15 letih ni zvišalo, potrošila pa se je konzum plina, kar dokazuje, da so se male nerentabilne plinarne opustile in so se mesta priključila na omrežje sosednjih večjih plinar. Saksonska ima plinsko omrežje tako razporejeno iz velikih centralnih plinar, da ima skoro vsaka vasica plinsko omrežje; kuha in peče se v kmečkih hišah prav tako kot v Berlinu. Niso redki primeri, da se kuha s plinom tudi prašičja krma, kar je za naše razmere nekaj skoro neverjetnega.

Večina plinar v Nemčiji je v rokah mestnih občin (81%) ter so združene v Gospodarski zvezi nemških plinar: le neznatno število je v privatnih rokah 12%, 7% plinar pa je upravljano po mešanih upravah, obstoječih iz zastopa mestne občine in privatnikov. Prišli 32.000.000 prebivalcev v približno 8.000.000 gospodinjstvih uporablja plin za kuho, kurjavo in razsvetljavo. 14.000 milijard kalorij se torej porabi za plinsko kuho in kurjavo v Nemčiji letno, na enega prebivalca letno 100 m³ plina. Posebno interesantno postane te številke, ako upoštevamo, da je plin v Nemčiji mnogo dražji kot drugod. Ameriški delavec dobi za eno uro dela okroglo 1 dolar, kar pomeni za eno uro pa le 1 marko. Ameriški podjetnik prejme za en dolar ca 28 m³ plina, njegov nemški kolega pa pri velikem odjemu največ 8—10 m³ plina.

V Nemčiji ni modernega obrata brez plina

V Jugoslaviji zasluži izučen delavec na uro 10 Din; zato lahko prejme njegov delodajalec 5—7 m³ plina. Ako primerjamo ceno nemškega plina s ceno ameriškega, vidimo, da je plin v Nemčiji zelo drag in vendar ni skoro modernega obrata v Nemčiji brez plina. Neverjetno mnogo dela je bilo potrebno, da je nemška plinska industrija naučila nemškega industrialca pravilne kalkulacije pri plinski kurjavi. Ne samo primerjava stroškov za premog in plin je potrebna, potrebno je, da se vračunajo tudi hitrejša dela, višja in kvalitativno boljše proizvodnja na uro in druge prednosti, ki jih nudi plin odjemalcu. Ko je ta način edino pravilne kalkulacije bil jasen vsem, se je odprla pot uporabi plina v gospodinjstvu, v obrti in industriji. Uspeh tega kolosalnega dela kaže v presenetljivo natančni luči plinska razstava. Nemški aparati za plinsko uporabo se danes izvažajo v Severno in Južno Ameriko, sploh v vse dele sveta, kjer so plinarne. Interesantno je, da potrebujejo prav Skandinavci in Holandska, torej dežele z razvito električno industrijo, razmerno največ plinskih aparatov, ko bi bilo pričakovati, da bo tu električna energija uspešno konkurirala plinu. Od najmanjšega plinskega kuhališča do velike peči za talenje kovin so vsi razstavljeni aparati v obratu.

Razstava, ki lajka na vsak korak preseneča

Dovolj znani so plinski aparati za gospodinjstvo, tako da je popis teh odveč. Vsaka trdka, ki izdeluje aparate, je čutila dolžnost, pokazati uspeh svojega dela, težko je strokovnjaku izmed toliko dobrih izdelkov najti najboljši. Glavna težnja fabrikantov je, da sestavijo aparate z porabo plina. Propagandni oddelki nazorno prikazuje, kaj se lahko napravi z enim kub. metrom: kuha se lahko kosilo za 5 oseb, izčisti, opere in posuši 6 kiz rabljenega, 10 kg malo rabljenega in 20 kg novega perja, opere in zlika 20 ovratnikov, speče se veliko gos, skuha ali speče 9 kg karpov, izlika dve obleki, prekadi 25 kg klobas, pripravi topla voda za eno kopeli (manjša banja).

Naše gospodinjstvo bi se gotovo otrese vseh predsodkov, če bi videlo te lepe in precizne aparate, pri katerih odpadde vsako težko delo, v katerem se peče in kuha skoro samo od sebe. Če bi prebrale le nekaj propagandnih brošur, ki so jih sestavile najboljše strokovnjakinje, bi postale nedvomno velike prijateljice plina. Da se vsakdo more tudi prepričati o brezhibnem delovanju plinskih kuhališ in drugih naprav, so vse naprave priključene na plinsko omrežje. Šolska kuhinja, razstavljena po družstvu nemških plinar, je vsaki gospodinjini na razpolago z vseni podatki. Naša nastavljen učiteljski gospodinjstva dajejo pojasnila in navodila, skuhanje in spečje tudi vsako jed po želji obiskovalke in nudijo s tem dokaz, da se da vsaka jed okusno in hitro napraviti s plinom; da ni kurjave, ki bi mogla boljše ustrezati kot kurjave s plinom. Kdor pa hoče videti večje kuhinjske obrate, se mora potruditi le v pritičje ogromne razstavne dvorane, ki meri 12.500 m². Tu je velika restavracija, kjer pripravljajo jedila na največjih plinskih štedilnikih. Ljudska kuhinja za delavce iz okolice razstavne prostora daje dnevno 1000 ljudem potrebno okusno hrano. Za 30 pfenigov, t. i. 260 Din za obed in osebno.

Ogromni »Haus Vaterland« g. Kempinskega

Veliko mesto potrebuje seveda samo po sebi drugačno preskrbo s kurivom in opremo za gospodinjstvo potrebne blaga kot morda mali trg ali celo vas. Zato je plin ravno v takih mestih še posebno potreben. Dokaz temu daje dejstvo, da so skoro vse restavracije in kavarne v Berlinu urejene s plinskimi kuhališnimi napravami, ker se le s to kurjavo lahko združuje v redu veliki promet. Kdor pride v Berlin, naj poseti veliko restavracijsko poslopje podjetnika Kempinskega na Potsdamskem trgu. Ta 5 nadstropna stavba, ki doseže po dolžini našo Aleksandrovo cesto, je posebnost v vsakem oziru. Podjetnik Kempinski ima v Berlinu več restavracij, največja je »Haus Vaterland«.

Ze ko vstopiš v poslopje, vidiš, da je oprema stala ogromno denarja. Z eno marko za garderobo imaš prost vstop v vse dvorane. Vsaka dvorana je opremljena drugače, vidiš dvorano z Reno, vidiš in čutiš da si v Grinzu pri Dunaju, v tretji dvorani se zopet počutiš med Mehikanci, v četrti med Japonci, v peti med Španci itd. Vsaka dvorana je opremljena v stilu onega kraja, ki ga dvorana predstavlja. V renski dvorani točijo le pravo moselsko in rensko vino. Ena stena kaže panoramo renske doline, vidiš kako se pomika parnik po Reni, vidiš kako gredo delavci v vinograde, opazuješ nevihto in valovanje reke, zibanje parnika, čuješ njegovo klicanje in tuljenje, ko zapelje po viharju vožnji v varni pristan. Tekom pol ure preživiš v mislih dogodek na Reni ob pristni renski kapljici.

Več tisočglave množice imajo ob mizah prostora

Zelo zanimiva pa je tudi oprema in organizacija v tem obratu, ki je prav za prav že velika tovarna. Podjetje ima lastno ledarno, lastno tiskarno, lastno pralnico in likalnico, pekarno, lastne zelenjadne vrte, svoje mesarje, tako da v nobenem oziru ni vezano na voljo drugih. 8000 gostov ima ob mizah prostora. Za tako množico gostov pa je tudi potrebna posebna ureditev kuhinje. Zato ima »Haus Vaterland« v kleti centralno kuhinjo, kjer se prireja jedila, skuhanja ali spečja pa se v posameznih dvoranah, kamor zapeljejo pripravljena jedila po dvigalu. Vse naprave so na plin, le pogonski stroji so z električnim tokom. Po izjavi g. Kempinskega mu je plin nenadomestljiv, ker lahko s tem kurivom jamči za točno in hitro postrežbo. Velikanski obisk te restavracije, ki ni nič drugače kot druge boljše restavracije, dokazuje, da bo prišel podjetnik kmalu na svoj račun.

Steklarna, kjer tope 800 kg stekla naenkrat

Pa da preidemo zopet nazaj na razstavo. Na razstavnem prostoru so v pogonu vsi večji obrati v katerih se do danes uporabljajo plin s prav lepim uspehom. Postavljena je velika pekarna kruha in peciva. Veliko življenje okoli peči dokazuje, da ima pekarna mnogo naročil, da je mnogo lačnih in sladkosnednih na razstavi. Zelo zanimiva je steklarna v kateri se topi 800 kg stekla naenkrat. Osem steklopihačev piha steklo v steklenice, vaze in druge vrste posod, ki najdejo takoj dobre odjemalce. Poleg te male tovarne sta tudi delavnica za steklene aparate laboratorijev in delavnica s pihačem okrasnih steklenih predmetov. Prav takrat, ko sem občudoval tudi jaz njegovo umetnost in izurjenost rok, je izotval bil skupino borečih se teleov. Marsikaj bi si omislil, pa kaj ko je 14 dni, narjave šele ena marka! Plin uporabljajo tudi za emajljanje posod in napisnih tablic, za žganje keramičnih izdelkov, za varjenje železa in v kovačijah. Vsi ti obrati na razstavi zaposlujejo najmanj po 10 delavcev. Naše gospodinjstvo bi gotovo zanimala tudi pralnica in likalnica, ki jo ima v obratu združeno berlinskih plinar in likalnic. Skoro vsaka gospodinja, ki poseti razstavo, prinese s seboj umazano perilo, ki ga ji tu v uri za mal denar operejo, posuše in zlikajo. In pri tem ne vidiš skoro perila v rokah uslužbenk, ne opaziš razburjenja pri osovju, vse gre avtomatično, mirno in hitro: tudi ne čutiš zopernega duha kot pri nas v pralnicah. Najmodernejši pralni stroji s plinsko kurjavo pretvarjajo umazane kipe brez belil v snežno belo tkanino.

Obratni prostori za izdelovanje klobas, kažejo, da se njihovo pripravljavanje lahko vrši strogo po higijenskih predpisih: vsako laško opazuje, kako se pripravljajo jed, katero naj z užitek pojé.

Predolgo bi postalo poročilo, če bi hotel popisati vse obrate, ki delujejo na razstavi s plinsko kurjavo. Lahko se reče, da ga ni obrata, kjer se ne bi dal uporabljati plin namesto drugega kuriva.

»Historična ulica«

Zanimivo je, da Berlin še danes kot velimesto z velikimi električnimi centralami razsvetljuje s plinom ne le vse glavne ulice, temveč tudi stanovanja. 70% vseh stanovanj je še danes v tako zvani dobri električne energije razsvetljen s plinskimi lučmi. Cestna razsvetljava bi lahko odpadla, ker električna svetlobna reklama še sama v dovoljni meri razsvetljuje ceste in stavbe. Berlinske ulice so radi bahnih in rafinirano izvedenih svetlobnih barv in oblik, nepopisno očarujoče. In ako človek pogleda moderni plinski luster, ki ga pri-

žigate in ugašate kot električno luč le s pritiskom na gumb v steni, gotovo ne opazi, da svetlo plinske svetilke. Zelo zanimiva je tudi »historična ulica« na razstavi. Vidiš, kako je bila razsvetljena mestna ulica še z oljnim svetilkami, kako so svetili prvi plinski gorilci z ogromno rabo plina, kakšna je bila berlinska ulica ponoči pred 10 leti in kako danes razsvetljujejo plinske svetilke z nad 1000 svečo svetlobo glavne berlinske ulice.

Na 140 m visokem stolpu plinska kuhinja

Kaj pomeni plin za nemško narodno gospodarstvo in kakšno vrednost bi imel v

Jubilejni kongres gledaliških igralcev

Položaj igralcev bo urejen s posebnim zakonom ki ja že izdelan. — Igralci dobe svoj pokojninski sklad

Letos praznuje Udruženje gledaliških igralcev v Jugoslaviji 10-letnico svojega obstoja. Kdor pozna igralsko naturo, kdor je kdaj pogledal v notranjost igralca, bo vedel, kako težko je spraviti razgibane, nevključljive temperamente v disciplinarno obliko organizacije. Znal bo ceniti težko delo, ki so ga morali storiti prvi borci za organizacijo, prvi junaki, ki so postavljali današnjemu udruženju temelje. — Splošni položaj igralcev je po vojni kričal po zdravih vseh, posameznik, svobodni igralec pa se je bal morebitnih novih omejevanj, novih sitnosti, ki jih nalaga vsaka organizacija. Vsak je videl le dolžnosti, nihče, ali pa vsaj malokdo je videl tudi pravice.

Danes je položaj drugačen. V razmeroma kratkem času desetih let je zrastle iz igralških vrst v Jugoslaviji močna stanovska organizacija. Rojena po vojni iz neposredne potrebe, je preskočila običajno dolgo razvojno dobo, ter z modernim načinom obšla celotno igralstvo, kateremu je nudila in preskrbovala najnujnejše, skoro samo po sebi razumljivo, in česar vsega predvojni igralec dotlej ni imel.

Tajnik ljubljanske sekcije Udruženja igralcev, g. Lojze Drenovec mi je na prošnjo ljubezljivo pojasnjeval položaj takole:

Pravkar sem se vrnil iz Beograda, kjer se vrši zadnja redakcija gledališkega zakona, na katerem neumorno delujejo poleg igralcev tudi književniki, glasbeniki, gledališke uprave in ministristvo prosvete. S tem zakonom bo rešeno enkrat za vselej vprašanje igralceve preskrbljenosti, razvrstitve v različne skupine po že obstoječem uradniškem zakonu. Sedanji načrt predvideva tri glavne skupine, in sicer: 1. časne članke, 2. redne članke, 3. stalne članke. Število stalnih članov bo najbrž omejeno in morajo postati stalni člani samo prvaki posameznih odrov. Ta naslov odgovarja približno inozemskim častnim članom. Enkrat imenovane stalne članke prevzame država v svojo skrb.

Glavno težišče našega prizadevanja pa je prenešeno na rešitev centralnega penzijskega fonda celokupnega osovja vseh gledališč v Jugoslaviji. Po novem zakonu se delijo gledališča v državna, mestna in zasebna gledališča.



Nova regulacijska črta Dunajske ceste

Nadvoz in podvoz in s temi zvezani narči o regulaciji Dunajske ceste so zavrgli vsi, ki so se oglašili v našem cenj. listu — razen nekega starega Ljubljancina. Jaz sem Ljubljancin srednje starosti in se popolnoma pridružujem ogromni večini nasprotnikov tega nesrečnega načrta. V vseh večjih mestih skušajo odstraniti vsopone prometnih žil, mi pa naj gradimo umetne griče — tobogane, po katerih bodo vozovi, avtomobili in cestna železnica zlezli na vrh in zopet doli drčali S pošte bi gledali, kako bi ljudje liki mravljam oživel umetni hriček in za njim izginili. Od naših krasnih Kamniških planin bi mogli pozdravljati le še vrhove Brane, Planjave in Ojstrice. Dunajska cesta naj se od Trdinove ceste dalje enostransko (samo na vzhodni strani) za 22 metrov razširi in bi tako dobila tam obliko podolgatega trga. Po tem trgu pa bi vodile tri ceste in sicer v sredi goraka cesta (nadvoz) in na vsaki strani cesta po dolini. S tem bi bila pokvarjena vsa dosedajna lepa simetrija Dunajske ceste, ki deli severni del mesta v dve polovici od pošte do mestne meje. Stroški za regulacijo in nadvoz so proračunani na 15 milijonov Din, kar pa ne bo zadostovalo, ker bo morala plačati mestna občina samo za odkup sveta in poslopji na vzhodni strani ceste najmanj 4—5 milijonov Din. Če pa bo regulaciji prizadela tudi zapadna stran Dunajske ceste, bodo odkupne presegale 9 milijonov Din. Vsi ti ogromni stroški pa bi bili zaman, ako se — recimo po 10—20 letih vendarle posreči doseči prelazitev železniške proge ali vsaj kolodvora. Potem bi morali zopet umetni grič z nadvozom podrti in Dunajsko cesto na novo nivoirati. Kakor so drugi že omenili, postane — ako se gradi nadvoz na Dunajski cesti — takoj aktualen tudi nadvoz na istotako pro-

metni Gospodarski cesti, po kateri bo izpeljana cestna železnica v Šiško in St. Vid. In tako bo osrečena Ljubljana še z drugim stoboganom. Čujmo torej ljudski glas — vox populi, glas ogromne večine ljubljanskega prebivalstva, ki odklanja nesrečno »solucijo« na nadvozu in ki si želi ohraniti svojo lepo Dunajsko cesto. Zaenkrat naj se pri upravi železnice doseže, da se premikanje vlakov in vagonov vstavi drugod, ne pa ravno pri prelazu Dunajske ceste. To je izvršljivo in to bo izdatno omejilo dosedanje motnje cestnega prometa. Občinski svet, ki se bo kmalu znova pečal s to zadevo, naj upošteva želje Ljubljancinov in tako omogoči, da bodo travniki in prazne parcele na obeh straneh Dunajske ceste zazidane.

Srednje star Ljubljancin.

Beležnica

KOLEDAR.

Danes: Torek, 25. junija 1929; katoličani: Prosp. in Febr.; pravoslavni: 12. junija, Tretji dan Duhova.

DANAŠNJE RIREDTIVE.

Opera: zaprto. Kino Matica: zaprto. Kino Ideal: Ljubav. (Elizabeta Bergner). III. javna produkcija gojencev drž. konzervatorija ob 20. v Filharmoniji.

DEZURNE LEKARNE.

Danes: Piccoli, Dunajska cesta, Bakarič, Sv. Jakoba trg.

Angelček.

»Mama, kakšni pa so angeli? — »To so duhovi, ki imajo perotnice. Zakaj vprašuješ, sinko? — Ker je papa včeraj rekel služkinji Angelici, da je pravi angelček.« — »No, vidiš, tako bo v štirih dneh zletela v drugo službo!«

Pavel Debevec

Dnevne vesti.

— **Z zagrebske univerze.** Na vseh fakultetah zagrebske univerze so predavanja že končana. 30. t. m. bo zadnja promocija v tekočem šolskem letu. Promoviranih bo okrog 40 slušateljev, večinoma pravnikov. Leta 1927/28 je bilo na zagrebski univerzi v zimskem semestru vpisanih 4216, v poletnem pa 3751 slušatelj. V tekočem šolskem letu je bilo v zimskem semestru vpisanih 4155, v poletnem pa 3753 slušatelj. Od teh je bila ena petina slušatelj. Zanimivo je, da so študirale Hrvatice do zadnjega večinoma samo filozofijo in medicino, zdaj so se pa začele ogrevati tudi za pravo, tehniko in veterinarstvo.

— **Stiri ekskurzije iz Českoslovaske na Jadranu.** Po ekskurziji českoslovaških akademikov in agronomov ki so posetili Jugoslavijo, je odpotovala 18. t. m. iz Prage v Beograd ekskurzija mineraloškega zavoda Karlove univerze pod vodstvom vseučiliškega profesorja dr. Slavika. Českoslovaški akademiki posetijo razne naše znanstvene ustanove in strokovna podjetja v Bosni, Dalmaciji, Hrvatski in Slavoniji. Pozneje si ogledajo Dubrovnik, Split in Sibenik, od koder krenejo v Plitvice in v Vrnjci. Sredi julija odpotuje iz Prage druga ekskurzija nemške tehnike, ki bo prvi najprej v Beogradu, od koder krenejo v Niš in Južno Srbijo. Vrnjo se preko Crne gore na Ulcinj in dalje preko Zagreba nazaj v Prago. 4. julija odpotuje iz Prage 25 članov prškega kluba českoslovaških turistov, ki posetijo Plitvice, Sibenik, Trogir, Split in Dubrovnik, potem se pa ustavijo v Budvu, kjer ostanejo delj časa na počitnicah. Prihodnji mesec prispe v našo državo 20 českoslovaških skavtov, ki bodo taborili pod grebeni Pelješa.

— **Pomorščaki zahtevajo znižanje roka za pokojninsko zavarovanje.** Te dni se je v Splitu mudil delegat pokojninskega zavoda iz Ljubljane. Vršila se je konferenca med njim in zastopniki naših pomorščakov. Zastopniki pomorščakov so zahtevali, da se rok za pokojninsko zavarovanje pomorščakov, ki so zavarovani pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani, z ozirom na njihovo naporno službo zniža od 40 na 25 let. V zavodu je zavarovanih okoli 700 pomorščakov. Delegat pokojninskega zavoda na ta predlog ni pristal. Osnovana je bila posebna komisija pomorščakov, ki bo stopila v čim tesnejše stike z upravo Pokojninskega zavoda v smislu nadaljnjega proučevanja tega vprašanja. Komisijo tvori pomorska častnika Vjekoslav Peruzović in Baldo Kretič ter strojniki Ivan Menger in Mate Boban.

— **Cirilica ali latinica?** Dr. Vlado Stanjek je priobčil v glasilu Narodne Odrbane dva članka pod naslovom »Cirilica ali latinica«. Dr. Stanjek pravi med drugim: Narodna Odrbana zanima vse, kar je v zvezi z edinstvom; zlasti z duhovnim edinstvom našega naroda treh plemen. Zato naj mi bo dovoljeno o tem vprašanju nekaj konstatirati. Fatalno je pri našem narodu, da imajo vse tuje, nego svoje, Cirilica in glagolica je obeležje slovenske kulture. Kamorkoli je prodrla sloven. kultura, povsod imamo v cirilici ali glagolici pisane spomenike. Kalmiki, Čerkezi, Gruzini, Tunguzi itd. so sprejeli s pismenostjo tudi cirilico. Če latinica nima nobenih prednosti, cirilica pa nobenih nedostatkov, zakaj bi vračali svoje? Od male Srbije se je zahtevalo, da zavrne svoje ime, svojo zastavo in svoj grb in mala Srbija je v interesu večje, širše slovenske zajednice radevolje doprinesla te žrtve. Toda zahtevati, da žrtvuje še eno slovensko obeležje menda v interesu splošnega človečanstva, za to kljub vsem internacionalnim in ligam narodov še ni prišel pravi čas. Za naše duhovno edinstvo je mnogo važnejše, da dobimo končno svoj skupni književni jezik z izločenjem same sintakse. Ko bo to storjeno, se bodo tudi naše knjige bolj čitale in razumele, pa naj bodo pisane v cirilici ali latinici.

— **Vreme.** Vremenska napoved pravi, da bo pretežno oblačno in deževno vreme. Včeraj je bilo lepo samo v Sarajevu in Splitu, drugod pa oblačno. Deževalo je v Ljubljani in Mariboru. Maksimalna temperatura je znašala v Beogradu 30, v Sarajevu in Splitu 29, v Zagrebu 28, v Skoplju 27, v Ljubljani 26,6, v Mariboru 22 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 754,4 mm, temperatura je znašala 14,9 stopinj Celzija.

— **Zopet smrtna obsodba.** Kakor smo poročali včeraj, so bili pred novosadskim sodiščem obsojeni na smrt trije razbojniki, ki so strahovali vso Baranjo in umorili več ljudi. Istega dne je bil v Boenski Krupi obsojen na smrt Bešir Duraković, ki je zavratno umoril Ibrahima Begića. Begić je namreč zalezoval Durakovičovo sestro, kateri je dvoril tudi Ibrahima Osmičevića iz vasi Zonjević. Begić in Osmičević sta se sovražila, sovražil pa je Begić tudi Durakovića. Njegovo sovraštvo je bilo še večje, ko ga je Begić ogradil financarjem, češ, da tihotopi cigaretni papir. Begić je tudi Osmičevića ogradil orožnikom, češ, da vedno nosi pri sebi orožje. Orožniki so Osmičevića preiskali, toda orožja niso našli pri njem. Radi denunciacij sta sklenila Osmičević in Duraković osvetiti se nad Begićem. Ko se je nekega dne peljal Begić na kolesu skozi vas Todorovo, sta ga Osmičević in Duraković opazila in sklenila sta na povratku ubiti ga. Osmičević, ki je bil še mladoleten, je obljubil vso odgovornost prevzeti nase. Oba junaka sta se skrila za staro hruško ob cesti in čakala Begića. Ko se je pripeljal mimo, je Duraković dvakrat ustrelil iz zasede nanj in ga težko ranil. Begić je padel s kolesa, bil pa je še živ. Tedaj je stopil k njemu Osmičević in pričel nanj streljati. Čeprav ga je ranjenec mlo prosil, naj ne strelja, Oddal je nanj tri strele. Begić je seveda poškodovan podlegel, morila sta se pa v soboto zagovarjala pred sodiščem. Osmičević, ki je sprva prevzel vso krivdo nase, je pri razpravi priznal resnico. Delal je, da mu je Duraković obljubil sestro in kravo, če ubije Begića. Duraković je bil obsojen na smrt. Osmičević pa na 10 let težke ječe.

— **Smrt atentatorja Jukića.** V Brodu je te dni v mestni bolnici umrl Luka Jukić, atentator na komisarja Cuvaja. Atentator je zadnje čase zelo slabo življal. Zimo je gladoval, stanoval pa je v neki kleti. Zapuščil je ženo in tri nepreskrbljene otročiče.

— **Samomori Slovencev v Zagrebu.** Kakor poroča že današnje »Jutro«, je izvršil v Zagrebu strašen samomor Slovenec Franjo Učkar, 25letni krojaški pomočnik, dušma nekje iz ljubljanske okolice in zaposlen v zagrebski krojašnici Valet Express. Skočil je pod potniški vlak št. 313, ki je vozil proti Zagrebu. Lokomotiva ga je pregazila in strahovito razmesarila. Kaj je gnalo mladega Učkarja v smrt, še ni znano. Po eni verziji je imel baje dve zaročenki in se je skušal ene otresti. Ta pa mu je delala precejšnje preglavice. Po drugi verziji so krive obupnemu dejanju strahovite družinske razmere pri Učkarjevih. Učkarjev oče je baje moralno in materijelno popolnoma propal človek in živi na »skoruzic z neko propadlo žensko. To je baje fantu zagrenilo življenje. — Pred katedralo na Kapitolu v Zagrebu je včeraj okoli 17 pil pod neki mladenič in se pričel zvijati v bolečinah. Učpeljali so ga takoj v bolnico, kjer so ga upotili, da gre za 21letnega Slovenca Stefana Soraka, rodom iz Ptujja. Fant, ki je po poklicu mesarski pomočnik, je bil zadnje čase brez posla in to ga je tako potrla, da je sklenil izvršiti samomor. V bolnici so mu izprali želodec in je že izven nevarnosti.

— **Pet žrtev poplave.** V noči od petka na soboto je divjala nad selom Podgarič pri Garešnici strahovita nevihta, med katero se je tudi utrgal oblak. V dolini Podgariča je voda narasla 7 metrov visoko in porušila ter uničila vse, kar je dosegla. Porušila je progo šumske industrije »Nihag«, odnesla ogromno količino drv in podrla žago. Škoda znaša nad pol milijona Din. Katastrofa pa je žal zahtevala tudi človeške žrtve. Voda je zajela pet delavcev, ki se niso mogli pravočasno rešiti in jih odnesla s seboj. Vseh pet je utonilo.

— **Nesreče in nezgode.** Včeraj smo poročali o težki motociklistični nesreči, ki se je pripetila pri Hotečarici. Tam se je z motorjem zalezel v nasproti prihajajoči avtomobil, lasti tvrdke Antičević, mesarski pomočnik Andrej Tavčar iz Ljubljane. Težko poškodovanega so prepeljali v ljubljansko bolnico. Še istega dne pa je moral v bolnico tudi njegov tovariš Josip Meze, 31letni trgovski potnik iz Ljubljane. Ta je namreč sedel na zadnjem sedežu motorja in je pri karambolu zletel z voza. Poškodovan se je precej na glavi, dobil pa je tudi težke notranje poškodbe. — V nedeljo se je pripetila še četrti motociklistična nesreča. Trgovski zastopnik Ivan Vencelj se je v nedeljo z motorjem vred padel in si zlomil levo roko. Prepeljali so ga v bolnico.

— **S kolom po roki.** Včeraj so v bolnico pripeljali 40letnega posetnika Josepa Čebaška iz Moš pri Smledniku, katerega je v nedeljo zvečer nekdo zavratno napadel in ga udaril s kolom po roki. Zlomil mu je desno roko. Napadalec je pobegnil.

— **Ce odvnetik žali sodišče.** Subotiški odvnetik dr. Tibor Canji je bil obsojen na 6 mesecev ječe, ker je pred pritsmi razlal sodišče in sodnike. Dr. Canji je zastopal neko švicarsko tovarno svilne, ki je bila s svojim subotiškim zastopnikom v sporu za 1.700.000 Din. Med strankama je prišlo do poravnave in ko je dr. Canji to zvedel, je pred zastopniki švicarske tvrdke izjavil, da se je tvrdka prenegatila, ko je pristala na poravnavo, ker bi bila tožbo dobila, ako bi subotiške sodnike podkupila, češ, da je subotiško sodišče itak balkansko. O tem so obvestili švicarski konzulat v Beogradu, ki je izročil zadevo pravosodnemu ministru. Ministrstvo je takoj odredilo preiskavo proti ovađenemu odvnetniku.

Iz Ljubljane

— **Iz Odpiranja in zapiranja trgovin.** Gremlj trgovcev v Ljubljani opozarja vse gg. člane, da veljajo glede odpiranja in zapiranja trgovin, dokler g. veliki župan, k novi uredbi ne izda posebne navedbe, kdaj se bodo trgovine v Ljubljani odpirale in zapirale, še vedno stara določila. Kdaj bo g. veliki župan izdal novo navedbo, bo arelistvo vse gg. člane pravočasno obvestilo.

— **Odhod naših Sokolov na vsesokolski zlet v Poznanj.** Davi ob 11.45 so se naši Sokoli, tekmovalci in tekmovalke ter tehnični odbor JSS odpravili na vsesokolski zlet, ki se vrši 28. in 29. junija v Poznanju na Poljskem. Vsega skupaj je odšlo okoli 200 Sokolov in Sokolic. 50 jih je bilo iz Ljubljane, ostali pa iz raznih krajev države. Tekmovalci potujejo pod vodstvom br. dr. Viktorja Murnika. S tekmovalci so odpovali na zlet kot zastopniki JSS starosta br. Gangl, tehnični referent br. Černe in kot potni maršal br. Čebular. Za vsesokolski zlet v Poznanju so se naši telovadci temeljito pripravili in prepričani smo, da bodo Jugoslovenci vedno med prvimi.

— **Iz Filmsko nagradno glasovanje** je na opetovane prošnje podaljšano in to nepreklicno zadnjikrat do četrtka 27. t. m. Ravnateljstvo Filtnega kina Matica sporoča vsem onim, ki hočejo še glasovati, da so pogoj sedaj v toliko omiljeni, da zadostuje priposlana izpolnjena glasovnica, katero prejme sleherni pri blagajni kinematografa, v Matici knjižarni in po večjih trafikah brezplačno in da lahko izreže iz »Slov. Naroda, odpade. Paziti je na to, da se na stavljena vprašanja pravilno odgovori. Tako je na primer na 1. vprašanje odgovoriti in navesti le en sam film, ne pa cele vrste; isto velja tudi za vprašanja pod št. 2. in 3., kjer je navesti le enega igralca in eno igralko. Filmsko glasovanje je velike važnosti, ker hočemo na ta način izvedeti želje iz najširših krogov našega občinstva in po tem uravnati naše poslovanje v prihodnji sezoni. Da se naše občinstvo važnosti tega plebiscita tudi zaveda v dovoljni

meri, nam dokazujejo številne glasovnice z resnimi odgovori in navesti. Iz vseh krogov našega meščanstva nam dohajajo pisma, vsakdo glasuje po svoji vesti, po svojem okusu, ki pa je skoroda povčini enoten zlasti kar se tiče igralca in igralke. — Izid glasovanja in imena onih, ki bodo prejeli nagrade, bomo objavili v ponedeljek 1. julija. Sežite še v zadnjih dnevih po glasovnicah, dobite jih brezplačno in pošljite nam jih izpolnjene. Razpisane nagrade, katere prejmete, bodo gotovo bogato poplačale vaš trud!

— **Iz Na Vidov dan** dne 28. junija 1929 razobesi mestna občina na svojih poslopih zastave. Vabim meščane, da okrase svoja poslopja istotako z narodnimi zastavami. Zupan: dr. Puc L. r.

— **Iz Poslovilna predstava g. Svetozarja Banovca.** Jutri se poje v ljubljanski operi kot poslednja operna predstava v letošnji sezoni Plotova opera »Marta«. Glavno tenorsko partijo v tej operi poje odlični član naše opere g. Svetozar Banovec. Ker odhaja na enoleten študijski dopust, se ta večer poslovil od našega občinstva. Ostale glavne partije pojejo ga. Popovičeva, ga. Medvedova ter gg. Betetto in Janko. To predstavo so zaključili letošnja operna sezona. Premijerski abonenti, abonenti reda A in D dobe vsak dan po eno predstavo še v prvih dneh meseca septembra.

— **Iz K maturi na II. drž. realni gimnaziji v Ljubljani** se je priglasilo 34 rednih kandidatov, 2 redni kandidati in 1 privatistka, skupaj 37. Maturu je izdelalo 31 kandidatov, 3 so bili zavrnjeni za 3 mesece, 2 za eno leto. Izdelali so: Arko Karel, Gorar pri Sodražici, Avén Franc, Ljubljana, Bizjak Valentin, Ljubljana, Boncelj Josip, Dunaj, Čeh Karel, Ljubljana, Čelešnik Fr., Podkoren, Dermastia Marjan, Ljubljana, Dolanc Josip, St. Lenart pri Hrastniku, Dolenc Franc, Sv. Urh pri Zagorju, Ferjan Karel, Novo mesto, Hayne Emanuel, Ljubljana, Herfort Josip, Ljubljana, Jeruc Janec, Ljubljana, Kerže Pavel, Trst, Kocijančič Albin, Duševavac, Krisper Josip, Ljubljana, Lazarini Franc, Ljubljana, Mitič Franc, Ljubljana, Müller-Petrič Viktor, Ljubljana, Outrata Vinko, Ljubljana, Petrič Vinko, Ljubljana, Potokar Milan, Sv. Lovrenc, okraj novomeški, Quaiser Ernest, Ljubljana, Slapšak Franc, Vodice, Sušteršič Miloš, Ljubljana, Tišar Benjamin, Litija, Tršinar Ladislav, Skočjan, Vrečko Friderik, Vodnjan (Italija), Znidarič Ervin, Trst, Adamič Zdenka, Trst, Mucha Božena Metlika, Fajdiga Olga, s. Križostoma, Sv. Ivan pri Trstu (privatistka).

— **Iz Sentiakobski gled. oder.** V četrtek 27. junija se bo vršilo na Sentiakobskem odru gostovanje dramske sekcije J. u. a. d. »Jadranc« z igrano »Študentovska ljubeznost«. Predstava je namenjena abonentom in drugemu občinstvu. S to predstavo zaključijo Sentiakobski oder svoje delovanje v sezoni 1928/29. Vstopnice se dobe v trgovini g. Milosa Karničnika na Starem trgu. Posetite predstavo. Pričetek igre je točno ob pol 9. zvečer.

— **Iz Vpisovanje učencev na II. deški drž. osnovni šoli v Ljubljani »Grabec«** se vrši 1. in 3. julija t. l. vselej v času od 8. dopoldne do 2. popoldne. Učenci, ki so že hodili v šolo, naj prinese s seboj »Lazak o šol. napredku«, novinci pa naj prinese s seboj kratki list in izkaznico o cepljenju koz. šol. uprav.

— **Iz III. javna produkcija gojencev tukajšnje drž. konservatorija** se vrši danes ob 20. v Filharmonični dvorani. Na sporedu so skladbe komornega značaja, zato nosi ta večer naslov »KOMORNI VECER«. Gojenci oddelka za komorno glasbo prof. Jana Slaisa gg. Stančič Franjo, Pfeifer Leon, Sušteršič Vinko in Leskovic Bogomir izvajajo tri stavke (I. II. III.) Schubertovega godalnega kvarteta v a-molu op. št. 29. Isti gojenci izvajajo tudi Dvojakov godalni kvartet v f-duru. Med obema kvartetoma pa igra gojencev violončelskega oddelka prof. Berana Leskovic Bogomir Chopinovo »onoto« v g-molu za čelo in klavir. Klavir igra gojencev Lipovšek Marjan. Vse točke programa so izvršno naštudirane in bodo med poslušalci brez dvoma vzbudile veliko zanimanje. Vstopnice v Matici knjižarni.

— **Iz Sklepa IV. javna produkcija gojencev drž. konservatorija v Ljubljani** se vrši v četrtek, dne 27. t. m. v Filharmonični dvorani. Poleg posameznih gojencev nastopi ta večer tudi konservatorijski orkester pod vodstvom opernega ravnatelja g. Mirka Poliča. Vstopnice v Matici knjižarni.

— **Iz Zadruga brivcev, triserjev in lasničarjev v Ljubljani** sporoča cenj. občinstvu, kakor tudi članom, da bodo brivnice in damski saloni na Vidov dan odprti in sicer od pol 8. do 12. in od pol 14. do 20. ure, med tem pa morajo za časa službe božje od 10. do 11. ure biti zaprti. Na praznik sv. Petra in Pavla v soboto pa smejo biti odprti od pol 8. do 12. ure dopoldne. Načelstvo. 385/n

Obsodba bratov Nogens

V soboto smo obširno poročali o velikem škandalu nemške justice, ki je obsodila in usmrtila hlapca Jakobovskega na podlagi indicij. V Neu Srebitzu se je vršila te dni ponovna obravnava v zadevi procesa proti Jakobovskemu, ki je bil po nedolžnem obsojen na smrt in usmrčen. Zagovarjati so se morali brata Avgust in Friedrich Nogens, hlapec Böcker in znana razuzdanka Kählerjeva, mati bratov Nogens.

— **Augvst Nogens** je bil zaradi umora 3-letnega nezakonskega sinčka Ide Nogens Ewaka obsojen na smrt, zaradi krive prispege pa na podkrogu leto težke ječe. Njegov brat Friedrich Nogens je bil obsojen zaradi soudeležbe pri umoru in krive prispege na 4 leta in 3 mesece težke ječe. Pri odmeri kazni se je sodišče držalo zakona o mladolnih zločincih. Njuna mati, ki se piše sedaj Kähler, je bila obsojena zaradi skrivde pri umoru in krive prispege na 9 let, hlapec Böcker pa zaradi kri-

ve prispege na 18 mesecev težke ječe. S tem je jasno dokazano, da je bil Jakobovski po nedolžnem usmrčen. Nemška justica se je pokazala z usmrtno Jakobovskega v zelo čudni luči. Nesrečnej je bil sicer rehabilitiran, toda kaj mu pomaga rehabilitacija, ko je pa že davno mrtev. Justični umori so redki in pričajo z malimi izjemami o površnosti prakse v dotični državi. Tem bolj čudno je, da se more kaj takega zgoditi v Nemčiji.

Kupujte pri trdkah, ki inserirajo v »Slovenskem Narodu«

Kaj je z ultimatom pekovski zadrugi

Izgu... ki jo trpi Slovenija zaradi padca cen moki znaša težke milijone.

Ljubljana, 25. junija. Pred kratkim smo poročali o ultimatu tržnega odseka, pekovski zadrugi, po katerem bi se morala do drugega dne opoldne znižati cena belemu kruhu na 4.50 Din, črnemu pa na 4 Din. V nasprotnem primeru je bil tržni odsek pripravljen, da prične peči kruh v svoji pekarni — mišljena je bila tu Prva delavska pekarna na Viču — ter da v sporazumu z velikim županom maksimira ceno kruha. Ker se je Prva delavska pekarna izrekla solidarno s pekovski zadrugi, ni preostajalo po podrobnih proučitvi položaja drugega, nego da se dovolj Pekov. zadr. znižanje cene belemu kruhu od 5.50 na 5. cena črnemu pa da ostane 4.50. O vzrokih, ki so bili merodajni, da ni prevzela Prva delavska pekarna peko kruha za mestno občino, doznavamo od poslovođe g. Frana Korena telepodrobnosti:

Ko se je predsednik tržnega odseka dr. Puntar informiral pri nas, če bi bili pripravljeni peči kruh za mestno občino, smo izjavili, da bi bili pripravljeni, vendar pa pod pogojem, da kupi občina moko in vse potrebne sirovine. Pekli bi kruh franco za skladiščni, za vse drugo, kakor za prodajo in razpečevanje kruha, pa naj bi skrbela občina v lastni režiji. Ker so računali na tej podlagi pokazali, da bi moral biti kruh še dražji, kot ga peki že prodajajo, je postal naš predlog brezpredmeten.

Viđeti je, kakor bi peki mnogo zaslužili. Cena moka pada že od lanskega leta. Kakor vsako leto, so se peki preskrbeli z moko tudi letos za junij in julij, ker se iz sveže pšenične moke ne da peči dobrega kruha. Cena kruha je padla takrat od 6 na 5.50 Din vzhle temu, da so imeli peki moko v skladiščih, ki so jo še dražje plačali. Tudi letos je cena moke od decembra stalno padala, potem pa je bilo koncem aprila videti, da se bo cena stabilizirala. Pred mesecem dni so se vsi peki kakor običajno založili z moko za meseca junij in julij. Proti vsakemu pričakovanju pa je cena moke zopet padla, s čimer trpe peki občutno škodo. Celo vrsto primerov imamo tudi pri trgovcih, da so zaključili kupčije po več deset vagonov. Ko so cene padle, so v bojazni, da še bolj padejo, plačali mlinom razliko med nakupno in novo ceno, ker so računali, da drugače, preden moko na drobno prodajo, še več izgube. Poedini trgovci so na ta način utrpeli po več stotisoč Din izgube, ki gre v Slovenijo, če jo adiramo, gotovo v težke milijone.

Sicer pa tudi, če bi imeli v skladiščih moko po 3.50 Din na debelo, bi bilo nemogoče peči kruh po 4.50 in to radi prevelike reziije. Še sedaj dobimo pri 5 Din le 4.50 Din, ker vzame 50 para prodajalec. Cim cenjeji je kruh, tem manjši je pekov kosmati dobiček. Neizogibna posledica tega je, da se morajo znižati režijski stroški v prvi vrsti torej prejemki delavcev. Kosmati dobiček je sedaj po vojni, odkar se peče toliko kruha v kilogramih in ne več v zemljah, minimalen. Za kilogram kruha dobis 5 Din, dočim stane kg žemelj 8 Din. V gostinlah se kruh sedaj večinoma reže, zato imajo peki izgubo pri njem, gostinčarji pa dobiček.

S tem, da je pekovska zadruga popustila ceno belemu kruhu od 5.50 na 5 Din, je doprinesla precej žrttev, ker je dvomljivo, da se po tej ceni krijejo stroški. Ta trditve bi se dala s številkami dokazati. Iz istega razloga, kakor pekovska zadruga tudi Prva delavska pekarna ni mogla ustreči želji tržnega odseka, temveč se je izrekla solidarno s pekovski zadrugi. Le-ta se je močno bala, da bo delavska pekarna ugodila tržnemu odseku. Njena bojazan pa je bila čisto neupravičena, ker bi delavska pekarna delala v tem primeru v škodo sebi in ostalemu občinstvu.

Zanimivo je, da je Prva delavska pekarna že pred dvema mesecema znižala ceno belemu kruhu, ko je ta veljal še 5.50, na 5 Din, torej na ceno, za katero sedaj prodajamo kruh. Dočim so nekateri prodajalci prodajali kruh po novi ceni, so ga zopet drugi prodajali po stari ceni 5.50 Din in na ta način sami spravili popust v žep. Pričakovali smo, da se bo kdo pritožil, da se prodaja kruh po 5.50 Din, ko smo mu vendar znižali ceno za 50 para, a se nihče ni oglašil. Mi smo sicer dobili, kolikor smo zahtevali za kruh, toda odjemalci so bili oškodovani in mi jim nismo ustregli, kakor je bila naša namera. V kratkem času smo izgubili prav lep denar. Bili smo primorani, da ceno kruhu zopet zvišamo.

Radi ogromne svetovne produkcije pšenice so pred kratkim propadle po več sto let stare žitne trvdke v Budimpešti, ki so jih vodili znani strokovnjaki — židje. Veli-



MAGGI
zabela
za
vsa ko kuhinjo

Razpoševanje v kraljevini SHS
Fran Ka. Ladinik, Maribor, Cankarjeva ul. 26.

Maršal Petain med nesmrtniki

Francoska Akademija se je te dni zbrala, da izvoli dva nova nesmrtnika, katerih mesti sta se s smrtjo maršala Focha in pisatelja viconta de Curela izpraznila. Glede naslednika pisatelja de Curela se člani Akademije niso mogli zediniti, namesto maršala Focha so pa soglasno izvolili maršala Petaina. Maršal Henry Philippe Petain je bil rojen 24. aprila 1856 v Cauchy-la-Tour in postal je pehotni častnik. V svetovni vojni se je po bitki pri Charleroi s svojo brigado tako spretno umaknil, da je zaslovel kot izvrsten strateg. Še pred bitko na Marni je postal poveljnik V. pehotne divizije. Leta 1915 je bil poveljnik II. armade, a najbolj je zaslovel, ko se mu je leta 1916 posrečilo rešiti Verdun. Še istega leta je postal vrhovni poveljnik srednje francoske armade med Soissonom in Verdunom. Aprila 1917 je postal vrhovni poveljnik francoske vojske. Pod njegovim vodstvom je francoska armada zmagala in general Petaine je postal maršal. Maršal Foch je bil kakor znano vrhovni poveljnik vseh zavzeznih vojsk. Leta 1922 je postal Petain generalni inšpektor francoske armade in leta 1925 je porazil v Maroku Abdel Krima, katerega je ujel. V znak priznanja za vojaške zasluge mu je bilo poverjeno po prevratu častno mesto konzervatorja gradu Chantilly in njegovih znamenitih zbirk.

Metodisti in cigarete

V Ameriki divja že več mesecev ljuta cigaretna vojna. Štiri velike tvrdke tekmujejo med seboj z reklamami, kakršne celo Američani doslej niso poznali. Posledica je, da ljudje vedno bolj kaže cigarete. Izdevalci čokolade in slaščic so trpeli doslej občutno škodo, ker je reklama trdila, da se človek po slaščicah zredi, dočim postane po cigaretah mršav. Američanke so bile takoj prepričane, da si s cigaretami ohranijo vitko linijo, pa slaščicah se pa še bolj reže. Posledica je bila veliko nazadovanje konzuma čokolade, nasprotno se je pa konzum cigaret zelo povečal. Izdevalci slaščic so pa kmalu dobili zaveznika v cerkvenem puritanstvu. Metodistični prohibicijski urad v Washingtonu je napovedal cigaretam boj v posebni proklamaciji na pripadnike metodistične cerkve. Na zborovanju vernikov je metodistični župnik Wilson izjavil, da je že skrajni čas napovedati vojno tudi nikotinu. Lastniki tobaknih tvornic so se ustrašili, kajti znano je, da podpira metodiste tobakni kralj Duk. Metodistična cerkev je dobila od Dukovega trusta v obliki raznih podpor nad 50 milijonov dolarjev. Metodisti se morajo zdaj odločiti za enega ali drugega. Značilno za metodistično cerkev v Washingtonu je dejstvo, da se bori proti nikotinu, na drugi strani pa dobiva masno podporo od tobaknega kralja Duka. To je dvojna moralna, ki se je vsaka cerkev rada poslužuje, da doseže svoj cilj.

Razlika.

Mož: »Glej, glej, tu čitam, da je ciklon v nekaj minutah pometel celo mesto v Ameriki.«
Žena: »To se vidi, kako je naša dekla zanikma. Njej je treba najmanj pet minut,

August Blanche:

67

Na valovih strasti

Roman

Vsa kolena so počivala na pručkah, dočim so se obračale vse glave proti vходу, da prestrežejo pogled mlade neveste. Kdo bi zameril radovednežu, saj se je o nevestini lepoti in bogastvu po mestu mnogo govorilo. Kdo bi ne bil radoveden, kakšno je 16letno dekle z lepoto in zlatom v poročnem vencu.

Armand se je hotel v cerkvi prerinuti do glavnega oltarja, ne da bi vedel, zakaj. Toda pri vratih lesene ograje, oddaljene dobrih petnajst korakov od glavnih vrat, ni mogel več naprej, kajti radovedneži so že pred njim napolnili prostor med ograjo in sedeže pred glavnim oltarjem tako, da se ni bilo mogoče ganiti.

Zaman se je prerival skozi gnečo, kajti nihče se mu ni hotel umakniti. Kdor prej pride, prej melje.

Zato se je moral zadovoljiti s prostorom v zadnjih vrstah, toda upal je, da bo vsaj med prvimi, ki zagledajo svatovsko povorko, čim vstopi v cerkev.

Pa tudi ta nada je padla v vodo, kajti radovedneži, stoječi okrog njega, se niso zadovoljili s tem, da so mu zagledali pot, marveč so ga nameravali očividno potisniti v stran tako, da bi sploh ničesar ne videl.

Armand se pa ni dal kar tako odriniti s prostora, ki si ga je bil priporil. Okrog njega so stali sicer bojoviti možje visokih, krepkih postav, vendar se jim pa ni umaknil.

— Monsieur, na nogo ste mi stopili! — je zagodral neotesanec krepke postave.

— Pardon, monsieur! — se je opravičeval Armand, — takoj vam stopim na drugo nogo, če ne boste mirno stali. — Monsieur, pa mi vendar ne mislite zasidati komolca v hrbet, — je zarentačil drugi.

— Monsieur, če me še enkrat pahnete nazaj, se vam zapličim v rebra, s'il vous plait, — je odgovoril Armand.

Prvi godrnjač se je nagnil k ušesu drugega in mu zašepetal nekaj, česar pa Armand ni razumel. Ušesa drugih so se približala istim ustom, kakor da hočejo slišati, kaj so povedala.

To se je zdelo našemu junaku sumljivo, kajti bil je prepričan, da se tiče šepet njega.

— Morda je zopet zarota proti meni, — je zamrmral in sicer tako glasno, da so ga morali sumljivi možakarji slišati. Ušesa so se naglo umaknila od ust.

— E, vi tam, tiše in umaknite se vojvod! — se je začel osoren glas od vrat.

Zaklical je eden obeh orjaških Svitarjev, ki sta korakala na čelu svatovske povorke in katerih trioglata, lepo okrašena klobuka in pozlačene helebarde so se pojavile visoko nad glavami

radovednega občinstva.

Nastala je nepopisna gneča, posebno pri vratih ograje. Vendar se je pa Armand srečno prerinil v prvo vrsto.

Vojvoda de Beaudreil je stopal s svojo nevesto ponosno proti oltarju. Bil je v fraku in prsa so mu krasila visoka odlikovanja. Nevestina obleka je bila iz najdražje bele svile. Pajčolan, same brabantske čipke, je bil pritrjen pod vencem iz oranžnih cvetov, ki so krasili tudi vrat.

Sredi vsakega cveta se je lesketal dijamant, kapljica rose, ki sama vsesava solnčne žarke, da jih izloča ugasle, toda še vedno blesteče v očeh ljudi, ki lahko občudujejo nebeško svetlobo, ne da bi jih žarki obžgali ali oslepili.

Na Adelaidinih prsih je bil pritrjen briljanten nakit, ki bi mogel osrečiti sto siromakov. Armand, ki ni bil navdušen za svilo in dragulje, se je zagledal v nevestin obraz.

Adelaida ga je takoj opazila. Pogled, s katerim ga je osrečila, je bil zelo kratek, vendar je pa izražal po vrsti začudenje, preziranje in pomilovanje.

Naš junak je stopil naprej, da bi sledil nevesti, dasi ni prav vedel, kaj namerava. Toda v naslednjem trenutku je začutil, kako so ga prijele za rame krepke roke. Okrenil je glavo in srdito pogledal zijala, stoječa za njim. Hotel se je prepričati, kdo si je drznil prijeti ga za rame, pa je bila gneča tako velika, da je zaman iskal nesramneža.

Šele ko so se vratca ograje pred glavnim oltarjem zaprla za svatovsko povorko, so ga nevidne roke izpustile.

Maši je sledilo obhajilo, med katerim je pel zbor krasne latinske himne. To je bil konec svečanosti.

Novoporočena sta vstala. Orjaška Svitarja sta dvignila pozlačene helebarde in svatovska povorka je krenila iz cerkve.

Pred ograjo je zopet nastala gneča. Armand, ki je med cerkvenimi obredi opazil, da se bližu stoječi radovedneži bolj zanimajo zanj, nego za novoporočena, se tudi to pot ni dal potisniti nazaj.

Še enkrat se ga je dotaknila šumeča svilena obleka, še enkrat so srečale njegove oči pogled mlade neveste, ki se je pa zopet zaničljivo obrnila od njega.

Armand je stal z roko na srcu in z izrazom globoke žalosti na obrazu.

Čim je bila nevesta dva, tri korake od njega, se je naenkrat ustavila in ozrla. Morda ji je bilo žal, da je odgovorila na globoko žalost mladega moža z zaničevanjem.

Armand je dvignil roko in zamahnil z njo, češ, čuvaj se. Nevesta se je zdrznila in prebledela.

Kdo ve, kaj bi se bilo zgodilo, da niso skočili pred Armanda sumljivi tipi, ki so ga ves čas opazovali. Zakrili so mu pogled na nevesto in njeno okolico.

Množica je drvela iz cerkve in vlekla s seboj tudi Armanda. Ko je stopil iz cerkve, so kočije že zavile za bližnje hiše.

Armand se je ustavil na stopnicah in težke misli so mu rojile po glavi. Stal je nekaj časa in razmišljal, kaj storiti. Zdelo se mu je, da se odpira pred njim brezno, kamor se bo zdaj zdaj pogreznil. Bilo mu je, kakor da se je zdrnil iz divnih sanj in da ga je potegnila nevidna roka z neba nazaj na zemljo.

Končno se je otresel mračnih misli in pomešal med množico na trgu pred cerkvijo.

Ob petih popoldne je bil že na poti v Lyon.

Dober izgovor.

Mlada žena: Čitala sem tvoj dnevnik. Imel si 120 ljubavih razmerij. Sram te bodi!

— Nikar se ne razburjaj, draga žena, vse to je bilo tebi na lubo, da bi mogla nad vsemi triumfirati.

Hudomušnež.

— Neznosne bolečine čutim v glavi. Kri mi neprestano pritiska na možgane. Kaj praviš, kje tiči vzrok?

— To je zelo enostavno, dragi prijatelj. Narava si prizadeva napolniti vse prazne prostore.

K turneji kralja Fuada po Evropi

Jutri prispe egiptski kralj Fuad v Prago. — Kralj Fuad si je pridobil mnogo zaslug tudi za znanost in umetnost

Jutri prispe v Prago kot oficijelni gost Češkoslovaške in predsednik Masaryka egiptski kralj Fuad, ki se je leta 1911 že mudil v Pragi kot princ. Takrat so se zanimali vsi večji evropski listi za egiptskega princa Ahmeda Fuada tcmboj, ker je nastopal kot rektor kairske univerze in kot navdušen podpornik prepovedi arabizma, poleg tega je pa veljal za kulisami za najresnejšega kandidata albanskega prestola in je bil kot tak dobrodošel na vseh evropskih dvorih. Njegovo ime je nehoti obujalo spomin na njegovega očeta Ismaila pašo, slavnega iniciatorja gradnje Sueškega prekopa, ki je gostil v svojih pravljicah palačah francoskega cesarja Napoleona III. in cesarico Evgenijo, avstrijskega cesarja Franca Jožefa, nemškega prestolonaslednika Friedricha Viljema in nebroj odličnih zastopnikov vseh civiliziranih držav. Ahmed Fuad je zadnji še živeči sin Ismaila paše.

Prago je posetil leta 1911 princ Ahmed Fuad na pobudo čeških poslancev Klofača in dr. Kramača, katerima je bilo mnogo lažje, da se odličen orientalski gost ne ustavi samo na Dunaju in v Budimpešti. Ahmed Fuad je pravnik ustanovitelj egiptске dinastije Ahmeda Alija, ki je bil rodom Makedonec in je postal leta 1811 po porazu Mamelukov faktičen despot Egipta. Ahmed Fuad je bil že takrat v arabskem svetu zelo popularen, splošno je veljal za obnovitelja arabske ideje in za najodličnejšega kulturnega delavca nacionalnega pokreta pod geslom »Egipt Egiptčanom!«. Fuadu gre glavna zasluga za ustanovitve egiptске univerze v Kairi, ki se je priključila starodavni teološki visoki šoli El Azhar. Univerza je bila ustanovljena leta 1907. Njena naloga je bila obuditi in v modernim napredkom poživiti starodavno arabsko vedo, ki je nekoč tako slovela na visokih šolah v Kordovi, v Damasku, Bagdadu, Samarkandu itd. V starih časih se je širil vpliv arabske vede iz Španije v Francijo, Italijo, Nizozemsko in druge

evropske države, kjer so pridno proučevali arabščino in arabsko zgodovino. Toda za 600 slušateljev snujoče se univerze je bilo samo 12 profesorjev.

Da reši univerzo iz zagate, se je napotil princ Fuad v Evropo, kjer je hotel poiskati odlične učenjake arabiste, ki bi postali profesorji univerze v Kairi. Pridobil je Littmanna, Guidija, Nallinija in še več drugih slavnih učenjakov. Pogajal se je tudi z znamenitim češkim orientalistom, vseučiliškim profesorjem dr. Rudolfom Dvofakom, ki je bil laskavo ponudbo odklonil, ker je bil bolehen. Princ Fuad je posredoval obenem pri raznih evropskih visokih šolah, da bi sprejele egiptске študente in jim nudile možnost, da se izobrazijo v duhu zapadne civilizacije. Tudi v tem pogledu je dosegel velik uspeh.

Poleg tega se je Fuad energično zavedel za emancipacijo orientalske žene. V ta namen je ustanovil pri kairski univerzi ženske tečaje, katere so morale poslušati tudi mnoge egiptске prince, da dajo drugim dober zgled. V Evropi je posetil razne ženske šole, da se informira o njihovem ustroju.

Princ Fuad je bil vzgojen na italijanskem dvoru skupaj s sedanjim italijanskim kraljem. Kot egiptski kralj je že pred dobrim letom oficijelno posetil London, Pariz in Rim. Za zasluge na kulturnem polju ga je izvolil Institut de France za svojega člana. V Kairi organizirajo sedaj na njegovo pobudo staroegiptске arabske in moderne muzeje in ustanavljajo glasbeni konservatorij. Na kraljevsko opero v Kairi in na umetniške razstave vabijo najodličnejše evropske umetnike.

Prvi govoreči stroj.

— Papa, kdo je izumil prvi govoreči stroj?

— Bog.

— Ali se ne motiš, papa?

— Ne, dragi sinček. Bog je vzel Adamu v raju rebro in je napravil iz njega prvi govoreči stroj.



Najboljše, najtrajnejše, zato najcenejše!

Na zapadu nič novega

Erich Marie Remarque je napisal senzacionalen vojni roman »Na zapadu nič novega«, ki je preveden v mnogih jezikih in ki je dosegel presenetljiv uspeh. V treh mesecih je bilo prodanih 500.000 izvodov. Govori se celo, da bo doslej neznan pisatelj predlagan za Nobelovo nagrado. Tako velikega uspeha še ni dosegla nobena knjiga o svetovni vojni, niti znano Barbussovo delo »Požar«, ki odkriva z antimilitaristično tendenco v tretjem letu vojne vse grozote bojev na zapadni fronti, niti mojstrsko zasnovani in psihološko utemeljeni roman Arnolda Zweiga »Spor zaradi podnarednika Griša«, v katerem je avtor v tragični usodi ruskega ujetnika opisal vse grozote nemške vojne na zapadu.

Presenetljiv uspeh romana »Na zapadu nič novega« ima pa v prvi vrsti značaj literarne lavine, ki neverjetno hitro raste, čim se je premaknila. To pa še ni odgovor na vprašanje, od kod se je vzela pobuda za to literarno lavino. Remarque piše sicer zelo sugestivno in nazorno, toda s tem še ni pojasnjeno, zakaj je doseglo njegovo delo tak uspeh. Vojna literatura ima že mnogo enako dokumentiranih in konkretnih romanov, a vendar še nobeden ni pridrli v javnost s tako elementarno silo. Erich Remarqueju, neliterarnemu Westfalu, se je posrečilo nekaj drugega. 10 let po dogodkih, ki jih je preživel koncem vojne kot deček, je znal združiti vojne grozote z mišljenjem in čustvovanjem sedanjega Nemca, demokratičnega in protiautoritativnega republikanca, ki se je temeljito otresel militarizma Viljemove ere in ne priznava več kulta junaštva. Nemška kritika je sprejela to delo dokaj rezervirano, kar je končno razumljivo, saj se čutilo idejni potomci Viljema II. zadeti v živo.

Milostiva gre na počitnice.

— Milostiva, v predstvi čaka učitelj francošne, zdravnik, pismonoša in ...

— Za nikogar več nisem doma.

— In šivilja.

— Ta naj pa kar vstopi.

....LEŽI NA ULICI — SAMO



8

GAJEVA ULICA

VZDIGNI!

Pri končanem žrebanju 17. kola so dobile naše stranke z pri nas kupljenimi srečkami:

Din 1,200.000 na štev. 42.126

Din 600.000 na štev.	88.511	Din 250.000 na štev.	68.679
» 200.000 » »	87.071	» 80.000 » »	75.864
» 80.000 » »	6.837	» 60.000 » »	10.702
» 60.000 » »	20.580	» 30.000 » »	51.734
» 40.000 » »	18.066	» 20.000 » »	17.254
» 30.000 » »	28.537	» 10.000 » »	53.343
» 20.000 » »	93.493	» 5.000 » »	121.720
» 10.000 » »	61.809	» 2.000 » »	37.749
» 5.000 » »	19.159	» 1.000 » »	19.290
» 2.000 » »	29.818	» 500 » »	34.584
» 1.000 » »	66.767	» 250 » »	71.752
» 500 » »	71.761	» 100 » »	3.727
» 250 » »	4.379	» 50 » »	43.573
» 100 » »	23.325	» 25 » »	69.562
» 50 » »	65.242	» 10 » »	22.113
» 25 » »	92.368	» 5 » »	46.256

Žrebanje I. razreda 18. kola: 8. julija 1929.

Strogo solidna in točna postrežba!

Glavna kolektura državne razredne loterije
Bančno komanditno društvo A. REIN in DRUG, Zagreb.

Makulturni papir

kg à Din 4'—

prodaja urovnjena "Slov Naroda"

>Mali oglasi<

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znaklo! — Na vprašanja brez znaklo ne odgovorjamo. — Najmanjši oglas Din 5.—

Specijalna delavnica

za previjanje električnih motorjev in popraviljanje vseh aparatov. F. PERČINIČ, elektro-mehanično podjetje, Ljubljana, Gosposvet-ska 16 (restavracija pri Levu). 1355

»Walter« pletilni stroji

po želji tudi s aparatom za vzorčno pletenje v več barvah, delujejo najsigurnejše, popravila spleh ne potrebujejo. Zaloge in ponki v Ljubljani P. Kos, Židovska ulica 5. 48/L

Stavbna parcela

(njlva), tik glavne ceste ob železnici, 15 minut od postaje napredaj radi selitve po 2 Din 50 p. Polasnila daje Neža Požar, vas Sp. Brezovo, pošta in postaja Blanca. 1354

Več krojaških pomočnikov

za velika in majhna dela sprejme takoj Josko Žnidar, krojač, Čuprija, Srbija. — V poštev pridejo le izrečni pomočniki. 1352

1 landauer in 1 kočija

dalje en par nove in en par pol nove konjske opreme, se prodaja. Vprašati pri Miloslavu Stojanoviču, art. kapetanu I. klase v artillerijski vojašnici. 1349

Stavbna parcela

na prodaj v Zg. Šiški, okrog 2000 m², istotam kozolec z 10 štanti na kamenitih podstavkih in z opoko krit. Poizve se v Zg. Šiški št. 39. 1356

Vajenca

za zlatarsko obrt, pridnega in poštenega, išče Kajo Dežič, zlatar v Ljubljani, Vidovdanska c. 2. 1319

Puhasto perje

razpošiljam po povzetju najmanj 5 kg po Din 38 kg. Izkoristite priliko — dokler traja zaloga. L. Brozović, Zagreb, Ulica 82, kemična čistilnica perja. 1351

Hiša

naprodaj v Durmatorski ulici št. 8. Ima 2 sobi, 2 kuhinji in klet. Celokupna površina zemljišča 516.84 kvadratnih metrov. — Za ceno in pogoje se je obrniti na Ziko Milovanoviča, Vasina ul. št. 13 ali Danila Romanoviča — Beograd, Celopeška 15. — Posredovalci izključeni. 1366

Les. manipulant

obenem korespondenta in knjigovodjo ter »Vorreisserja« za trd les sprejem takoj. — Ponudbe s prepiši sprejemati in zahtevati na parno žago Jedro v Kostanjeviču na Krki. 1365

Posestvo

majno, lepo ležeče, z vinogradom, njivo in travnikom prodam. Cena po dogovoru. Selce 39, pošta Sv. Lenart v Slov. goricah. 1364

Sprejme se takoj

strgarski pomočnik. FR. ROJINA Ljubljana, Kolodvorska ulica št. 8. 1369

Zahvala.

Za premnoge dokaze iskrenega sočutja, ki smo jih prejeli ob prerani smrti našega iskrenoljubljenega soproga in predobrega očeta, gospoda

Ivana Kostevca

trgovca

ter za poklonjeno krasno ovetje in venec se tem potom vsem najtopleje zahvalujemo.

Iskreno se dalje zahvalujemo p. n. zastopnikom raznih oblasti, korporacij in društev, gg. pevcem za ganiljivo žalno petje, številnim stanovskim kolegom in prijateljem ter vsem onim, ki so blagega pokojnika v tako častnem številu spremili na njegovi poslednji poti. Prav posebna zahvala pa bodi izrečena g. dr. V. Spornu za njegov izredni trud in požrtvovalno pomoč ob našega nepozabnega pokojnika.

Ljubljani, dne 26. junija 1929.

alujoča soproga Lujiza Kostevc

s sinkom in hčerko.

Razglas.

Magistrat glavnega mesta Ljubljane odreja, da morajo vsi kavarnarji, gostilničarji, slaščičarji in izdelovalci, oziroma prodajalci živil uporabljati za izdelovanje slašic, sladoleda, hranil, za hlajenje pijač in vseh hranil, ki prihajajo z ledom neposredno v dotik, le umeten led, ker je vsak led iz tekočih in stojičih voda kolikor-toliko nesnažen in more okužiti hranila. S tem pa nastaja nevarnost kužnih bolezni.

Mestni magistrat bo na podstavi § 4a sanit. zakona z dne 30. aprila 1870 drž. zak. št. 68 vršil po svojih organih v tem pogledu strogo nadzorstvo in bo osebe, ki bi se ne ravnale po tej odredbi, kaznoval po min. nar. z dne 30. aprila 1857 drž. zak. 198

MESTNI MAGISTRAT LJUBLJANSKI,

dne 15. junija 1929.